

8 mei 2018: REACTIE VSCD – Verkenning Cultuur voor stad, land en regio

T.a.v. de Minister,
mevrouw Mr. Drs. I.K. van Engelshoven
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

(cc Raad voor Cultuur)

Geachte Minister Van Engelshoven,

Namens de Vereniging van Schouwburg- en Concertgebouwdirecties (VSCD), dé belangenbehartiger van 145 theaters en concertpodia in Nederland deel ik met deze brief graag de reactie van onze leden op uw Cultuurbrief gepresenteerd op 12 maart jongstleden en de *Verkenning Cultuur voor stad, land en regio* geschreven door de Raad voor Cultuur. Wij zien kansen in zowel uw visie als de verkenning, maar delen met dit schrijven ook graag onze zorgen, met bijbehorende mogelijke oplossingen. Met deze reactie nodigen wij u uit om met de VSCD in gesprek te gaan over welke rol de podia nu en in de toekomst kunnen vervullen en wat hiervoor in onze ogen nodig is. Het doel? Een kwalitatief sterkere, toekomstbestendige én duurzame culturele sector; het toekomstbeeld dat wij met u delen.

Doelstellingen Cultuurbeleid

De Raad voor Cultuur pleit voor duidelijkheid in de overkoepelende doelstellingen van het cultuurbeleid voor alle overheden. Applaus voor de Raad die de legitimeringsdiscussie ontrafelt, in historisch perspectief zet en van daaruit de intrinsieke waarde van kunst en cultuur, die u zelf met veel overtuiging benadrukt in uw eigen visie, vanuit vier perspectieven motiveert en daar vervolgens doelstellingen aan koppelt. Graag zouden we zien dat deze doelstellingen (in samenwerking met de regionale en lokale overheden) worden aanscherpt en wettelijk worden vastgelegd.

Belang van de regio en gidsfunctie podia

De VSCD is blij dat de Raad voor Cultuur adviseert om in het landelijke cultuurbeleid meer rekening te houden met regionale én lokale keuzes. Wij zijn er met de Raad van overtuigd dat enkel op deze wijze de discussie over de betekenis en invulling van het culturele aanbod met het publiek blijvend kan worden gevoerd: een must voor de verbreding van het draagvlak voor de presentatie van de podiumkunsten zowel landelijk als regionaal en lokaal. De verkenning stelt de noodzaak van het betrekken, bevragen en uitnodigen van het publiek duidelijk aan de orde. De verbinding en participatie met de (podium)kunsten op lokaal niveau moet en kan beter dan nu het geval is, stelt de Raad. Daartoe adviseert de Raad de invoering van een Regionale Infrastructuur (RIS). U stelt in uw Cultuurbrief dat er vooralsnog geen RIS komt. De VSCD betreurt dat, want juist in de stelselwijziging die hiermee wordt beoogd, liggen de kansen voor de draagvlakvergroting én het optimaliseren van de verbinding tussen kunsten en (nieuw en divers) publiek. Gelukkig onderkent u het regionaal belang wel en nodigt u andere overheden uit om stedelijke en regionale profielen op te stellen ter voorbereiding op de nieuwe subsidieperiode.

De VSCD biedt zich aan om met u mee te denken over de wijze waarop dit gesprek in samenwerking met de diverse bestuurslagen kan worden gevoerd. Onze podia worden door de Raad voor Cultuur genoemd om hun gidsfunctie waarbinnen ze waar mogelijk verantwoordelijkheid nemen om de discussie rond de betekenis en invulling van de podiumkunsten te voeren.

Het vervullen van deze functie doen we in samenwerking met zoveel mogelijk collega culturele instellingen, zowel binnen als buiten het eigen verzorgingsgebied. Hierbij is één van de uitgangspunten dat kwalitatief vernieuwende programmering binnen de hele stedelijke regio dusdanig te zien is dat het bereikbaar blijft voor een zo groot mogelijk publiek. Om ook op regionaal niveau de kwalitatieve programmering te versterken vragen wij u toch om binnen het rijksbeleid meer ruimte te maken voor de financiering van de podia – en festivalprogrammering. Enkel zo optimaliseert u, in onze ogen, een duurzaam bereik van het juiste publiek van de door het Rijk gefinancierde kunsten zoals ook de Raad bepleit.

Aandacht voor hele theatercyclus

De Raad onderkent dat beleid en geldstromen elkaar onvoldoende versterken. De VSCD deelt die conclusie. Met de aandacht die de Raad vraagt voor een overkoepelende doelstelling van cultuurbeleid voor alle overheden, verwacht de VSCD meer aandacht voor één van haar speerpunten: meer aandacht in het rijksbeleid voor de gehele theatercyclus (van maker tot kaarthouder). De VSCD ziet haar pleidooi voor een betere afstemming tussen presenteren en produceren terug in de constatering dat subsidie voor makers niet kan en mag worden los gezien van subsidie voor de distributie en de presenterende instellingen. Graag gaan wij met u in gesprek over uw keuze om hierin niet mee te gaan en de traditionele verdeling van verantwoordelijkheden te handhaven. Al jaren is het marktaandeel van het door het Rijk gefinancierde aanbod op de planken van onze podia ‘slechts’ circa 12% van het totaal aantal voorstellingen. Wij zien graag op rijksniveau de ambitie ontstaan om dat marktaandeel te laten groeien en te voorzien van grote publieke belangstelling (op de VSCD podia circa 3% van de totale publieke belangstelling) vanuit de gedachte dat juist dit het aanbod is wat landelijk te zien moet zijn en blijven. Over de in uw visie opgenomen stelling dat het Rijk ook in de toekomst geen podia zal financieren wisselen wij graag met u van gedachten.

Met genoegen bieden wij u de denkracht van onze vereniging aan om zo alle mogelijkheden te onderzoeken die productie en presentatie beter bij elkaar brengen. Eén van de in onze ogen kansrijke mogelijkheden die wij nu al graag met u delen is een zogenaamde suppletierегeling óf een suppletiefonds welk beschikbaar komt ter verbetering en versterking van kwalitatieve programmering in het hele land. Ook de resultaten van de diverse pilots die momenteel in samenwerking met het Fonds voor de Podiumkunsten tussen presenterende en producerende instellingen lopen, laten ongetwijfeld kansrijke mogelijkheden zien. De regeling MeeMaakPodia van het Fonds voor Cultuurparticipatie en het Theaterweekend, waarin de VSCD samen met de NAPK, het Nationaal Theaterfonds, het Prins Bernard Cultuurfonds en Senf Theaterpartners vertegenwoordigd is in de werkgroep, bieden volop inspiratie om productie en presentatie beter bij elkaar te brengen.

Cultuureducatie

Waar de verkenning van de Raad de rol van cultuureducatie niet heel sterk beschrijft kunnen we naar aanleiding van uw Cultuurbrief gelukkig constateren dat cultuureducatie goed geagendeerd is. Het kabinet reserveert middelen om de positieve koers die is ingezet met betrekking tot de regeling *Cultuureducatie met Kwaliteit* voort te zetten en roept andere overheden op dit ook te doen. Wij juichen dat toe, met de kanttekening dat groepsbezoek van scholieren aan professionele voorstellingen op de podia en het educatief programma daarbij een prominentere positie in deze regeling verdient.

De verkenning in relatie tot andere beleidsterreinen

De VSCD onderschrijft de mening van de Raad dat cultuur ook een grote betekenis heeft voor andere beleidsterreinen. We zien er samen met onze collega brancheorganisaties op toe dat onze podia binnen hun gemeente het gesprek aan gaan over de bestaande verbindingen tussen cultuur en andere beleidsterreinen en over waar nog mogelijke verbindingen zijn te verzilveren. Graag gaan we met onze collega brancheverenigingen en u in gesprek over de nog te verzilveren kansen die wij op dit vlak voor de diverse departementen zien.

Veel podia breiden op lokaal niveau hun bestaansrecht uit door clustering van diverse functies. Onze podia worden optimaler benut en laagdrempeliger, bijvoorbeeld door overdag te fungeren als flexibele en publiek toegankelijke werkplek met bijpassende horeca of door samen met andere (culturele) instellingen zoals de bibliotheek, het kunstencentrum of het museum onder één leiding te functioneren en multifunctioneel het gebouw te delen. Bij deze activiteiten is ook sprake van de cross-over met andere culturele domeinen. Het is naar ons idee de moeite waard om goede voorbeelden hiervan in uw dialoog met de zogenaamde stedelijke regio's te delen. Graag voorzien wij u ook op dit onderwerp van inspiratie.

Innovatie

Het scherpe oog van de Raad voor Cultuur voor de taken van de cultuurfondsen en de aanbevelingen die hij doet om deze taken meer te richten op het stimuleren van innovatie en dynamiek in het bestel herkent de VSCD. De aanbeveling dat het Fonds Podiumkunsten zich nog meer moet richten op het toelaten van nieuwkomers in het bestel acht de VSCD zinvol, mits dit gepaard gaat met een groei van de programmeringsregelingen en het bijbehorende subsidiebudget (bijvoorbeeld in het ontstaan van een nieuw programmeringsfonds). Alleen dan is het mogelijk kwalitatieve programmering in de regio te realiseren én de nieuwe makers te verbinden met publiek.

Vereenvoudiging bestel

De VSCD is verheugd te constateren dat er binnen de verkenning wordt gekeken naar vereenvoudiging van het bestel en het verminderen van bureaucratie. Het voorstel om de beleidscyclus te verlengen van vier naar zes jaar, zorgt ervoor dat er vanuit de podia en gezelschappen duurzame relaties opgebouwd kunnen worden met het publiek. Een verbetering van de samenwerking die wordt voorgesteld tussen de drie overheidslagen staat op gespannen voet met een vermindering van bureaucratie. De VSCD denkt graag mee over hoe deze samenwerking effectief ingevuld kan worden.

Kort en goed.

Samengevat stellen wij, de Vereniging van Schouwburg- en Concertgebouwdirecties dat:

- wij de doelstellingen van cultuurbeleid waarover in de verkenning wordt gesproken (in samenwerking met andere overheidslagen) graag wettelijk vastgelegd wil zien. Goede vergelijkbare voorbeelden daarvan bij collega's zijn de Erfgoedwet en de Bibliotheekwet.
- wij blij zijn dat het belang van de regio onderkend wordt en delen we met u onze zorgen over hoe de podia in de regio een volwaardige plaats krijgen in het gesprek, passend bij onze gidsfunctie, nu uw inzet is om juist geen Regionale Infrastructuur binnen het cultuurbeleid te laten ontstaan.
- subsidie voor de podiumkunstmakers niet los kan en mag worden gezien van distributie en presentatie. Daarom doet de VSCD een oproep voor het onderzoeken van mogelijkheden die de presenterende instellingen ondersteunen ter bescherming, versterking en verspreiding van het met Rijksgeld tot stand gekomen podiumkunstenaanbod, voor het beschermen van Rijksbeleid.
- het goed nieuws is dat de regeling *Cultuureducatie met Kwaliteit* wordt gecontinueerd, maar dat groepsbezoek van scholieren aan professionele voorstellingen op de podia en het educatief programma daarbij een prominentere plek behoeft in deze regeling.
- de podia bereid zijn goede voorbeelden te delen met betrekking tot zowel het inzetten van cultuur op andere beleidsterreinen als het optimaliseren van de podiumfunctie. Dit ter inspiratie tussen regio's onderling.
- er een groei noodzakelijk is van de programmeringssubsidie-budgetten wanneer het Fonds Podiumkunsten zich meer gaat specialiseren in het toelaten van nieuwe podiumkunstmakers in het bestel.
- het verlengen van de beleidsperiode van vier naar zes jaar én het verminderen van bureaucratie een goede zaak is.

Met deze reactie op de verkenning en uw visiebrief hopen we een bijdrage te leveren die meegenomen wordt in de uitwerking van uw plannen. Waar u in uw visiebrief schrijft dat u de sector gesproken heeft, constateren wij dat een gesprek met ons tot op heden uitbleef. Ik hoop van harte dat dit schrijven ons spoedig om tafel zal brengen.

Met hartelijke groeten,

Hedwig Verhoeven

directeur